

UTBILDNING PÅ FORSKARNIVÅ VID SAHLGRENSKA AKADEMIN; ÖVERGRIPANDE REGLER

Fastställt av styrelsen för Sahlgrenska akademien den 24 november 2006 (uppdaterat den 19 mars 2010)

1 Allmänt

- 1.1 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien syftar till att inom det hälsovetenskapliga området utbilda forskare för samhällets behov, med hög generell kompetens och vetenskaplig spetskompetens. Utbildningens kvalitet ska säkras genom ett gemensamt regelverk och noggrann kontroll av antagning, handledning, uppföljning och examination.
- 1.2 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien ska utveckla kritiskt tänkande, kreativitet, kunskapsökande, färdighet och självständighet i forskningsarbetets olika moment samt förmåga till samarbete, kunskapsöverföring och omvärldsanalys hos de studerande, i sådan grad att de kan
 - identifiera och formulera vetenskapliga frågeställningar samt välja och använda relevant metodik för att lösa dessa,
 - publicera vetenskapliga resultat av hög kvalitet i konkurrenskraftig kvantitet,
 - kommunicera och utveckla goda kontakter med såväl forskare som lekmän,
 - kritiskt och konstruktivt granska kollegors arbete med respekt,
 - driva kvalitetsarbete, utveckling och forskning inom det hälsovetenskapliga området,
 - påbörja en karriär som lärare, forskare och forskarhandledare inom högskolan,
 - framgångsrikt konkurrera på olika arbetsmarknader.
- 1.3 Utbildning på forskarnivå för doktorsexamen motsvarar studier om sammanlagt 240 högskolepoäng. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig avhandling samt kurser på forskarnivå omfattande minst 30 högskolepoäng. Avhandlingen kan vara en sammanläggningsavhandling eller en monografi.

Utbildning på forskarnivå för licentiatexamen motsvarar studier om sammanlagt 120 högskolepoäng. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig uppsats samt kurser på forskarnivå omfattande minst 15 högskolepoäng. Uppsatsen kan vara en sammanläggningsuppsats eller en monografi.
- 1.4 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien kan bedrivas på heltid eller deltid, dock lägst 50 procent av heltid. Utbildningens innehåll bestäms av val av forskarutbildningsämne med dess allmänna studieplan samt individuell studieplan.
- 1.5 Inom Sahlgrenska akademien finns följande ämnen för utbildning på forskarnivå:
 - medicinsk vetenskap
 - odontologisk vetenskap
 - vårdvetenskap
 - medicinsk basvetenskap (*beslut i AS den 11 november 2008*).

2 Finansiering

- 2.1 Utbildning på forskarnivå inom Sahlgrenska akademien finansieras helt eller delvis via akademi-gemensamma medel, alternativt via andra finansieringskällor.
- 2.2 Akademi-gemensam finansiering av utbildning på forskarnivå uppgår normalt till 70 procent av heltid i upp till fyra år (utbildningsbidrag i två år och anställning som doktorand i två år).

I det fall doktoranden avbryter eller avskiljs från utbildningen återgår kvarvarande medel till akademien.
- 2.3 Sahlgrenska akademien får inte betala ut stipendier för finansiering av utbildning på forskarnivå. Doktorand får dock ta emot stipendier direkt från stiftelser och fonder om så sker utöver ordinarie finansiering.

För deltidsdoktorander får, när huvudarbetsgivaren beviljat ledighet utan lön, enstaka månader av utbildning på forskarnivå finansieras med stipendier direkt från stiftelser och fonder.
- 2.4 Innan antagning av doktorand med annan anställning än som doktorand ska akademien och aktuell arbetsgivare, som del av den individuella studieplanen, träffa en överenskommelse kring parternas ansvar för att doktoranden ges resurser i form av tid och studiefinansiering för att slutföra utbildningen på forskarnivå inom stipulerad tid. Om vederbörande är anställd inom Sahlgrenska akademien träffas överenskommelsen med berörd institution.

3 Doktorandprojekt och doktorandplatser

- 3.1 Akademistyrelsen fastställer kriterier för inrättande av doktorandprojekt. Kriterierna ska offentliggöras i god tid inför varje ansökningsomgång.
- 3.2 Av projektansökan ska framgå tänkt finansiering samt huvudhandledare och en eller flera biträdande handledare.
- 3.3 Huvudhandledaren ska ha avlagt doktorsexamen minst tre år före inrättandet av doktorandprojektet, ha genomgått utbildning för doktorandhandledning samt vara forskningsaktiv vid Sahlgrenska akademien. Med forskningsaktiv menas att man är anställd eller docent vid Sahlgrenska akademien. Som forskningsaktiv kan man även definieras om man vid inrättandet av doktorandprojektet har en anställning inom VG-regionen och har en forskningsbas vid en institution vid Sahlgrenska akademien. Som forskningsbas menas att man har anslag förvaldade vid Sahlgrenska akademien och/eller publikationer utgående från akademien. Biträdande handledaren ska ha avlagt doktorsexamen samt ha genomgått utbildning för doktorandhandledning. Externa handledare ges ett oavlönat uppdrag av Sahlgrenska akademien (*beslut i AS den 19 mars 2010*).
- 3.4 Minst en av handledarna ska vara professor eller docent vid Sahlgrenska akademien. Minst en av handledarna ska vara knuten till den institution som anmäler doktorandprojektet (anställd eller adjungerad) (*beslut i AS den 11 november 2008*).
- 3.5 Akademins institutioner ska kvalitetsgranska varje doktorandprojekt innan de inrättas. Institutionerna bedömer inkomna projektansökningar med hänsyn till fastställda kriterier och inrättar doktorandprojekt.
- 3.6 Ett godkänt och finansierat doktorandprojekt utgör en doktorandplats. Vid Sahlgrenska akademien finns fyra typer av finansiering av doktorandplatser:
 - projektbundna doktorandplatser; helt eller delvis finansierade av akademigemensamma medel, doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
 - institutionsbundna doktorandplatser; helt eller delvis finansierade av akademigemensamma medel, doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
 - externt finansierade doktorandplatser; doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
 - externt finansierade doktorandplatser; doktorander med annan arbetsgivare än Göteborgs universitet.
- 3.7 Akademistyrelsen beslutar årligen om antalet institutionsbundna doktorandplatser och finansieringsgraden av dessa med akademigemensamma medel.
- 3.8 Institutionsbundna samt externt finansierade doktorandplatser inrättas av dekanus på förslag av institutionen. Projektbundna doktorandplatser inrättas av dekanus, efter förslag från institutionerna och efter prioritering av en akademigemensam bedömningskommitté.
- 3.9 Bedömningskommittén arbetar på uppdrag av rådet för utbildning på forskarnivå och består av sju ledamöter:
 - ordföranden utses separat av, och inom, rådet för utbildning på forskarnivå
 - övriga ledamöter utses av rådet för utbildning på forskarnivå, efter samråd med ordföranden i rådet för forskningsfrågor och ordföranden i bedömningskommittén,
 - samtliga kunskapsområden inom Sahlgrenska akademien bör vara representerade.Kommittén gör på uppdrag av rådet för utbildning på forskarnivå en akademigemensam prioritering av de förslag till projektbundna doktorandplatser som lämnats av institutionerna.
Kriterier för prioritering av projektbundna doktorandplatser fastställs av akademistyrelsen (*beslut i AS den 19 mars 2010*).
- 3.10 Bedömningskommittén får inte föreslå inrättande av en doktorandplats till vilken ledamot i kommittén är föreslagen som handledare eller biträdande handledare.
- 3.11 En huvudhandledare som redan har en projektbunden doktorandplats har rätt att söka ny projektbunden doktorandplats om innehavaren av den tidigare erhållna platsen genomfört halvtidsseminarium (*beslut i AS den 19 mars 2010*).

4 Utlysning av och antagning till doktorandplats

- 4.1 Doktorandplatser för doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare utlyses två gånger per år.
- 4.2 Till utbildning på forskarnivå på heltid antas endast sökande till doktorandplats som finansieras med utbildningsbidrag eller anställning som doktorand.
Till utbildning på forskarnivå på deltid antas endast sökande till doktorandplats där resurser i form av tid och studiefinansiering bedöms vara adekvata för att utbildningen ska kunna slutföras inom stipulerad tid.
Doktorand ska som regel antas med doktorsexamen som mål. Sökande som antagits till utbildning på forskarnivå för doktorsexamen får avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som mål kan ske endast om den sökande så önskar.
- 4.3 Sökandes grundläggande behörighet och särskilda behörighet granskas av dekanus.
- 4.4 Kriterier för urval av sökande fastställs av akademistyrelsen i den allmänna studieplanen för respektive ämne.
- 4.5 Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå fattas av dekanus.

5 Individuell studieplan

- 5.1 Utöver vad som anges i högskoleförordningen ska i den individuella studieplanen anges
 - former för finansiering av utbildningen,
 - omfattning av forskarutbildningskurser,
 - om och i vilken omfattning doktoranden planerar att undervisa under studietiden,
 - huvudhandledare, biträdande handledare samt mentor.
- 5.2 Den individuella studieplanen undertecknas av doktorand, samtliga handledare, extern arbetsgivare, institutionens studierektor samt prefekt.
- 5.3 Doktorand ska vid utarbetandet av den individuella studieplanen erbjudas en extern mentor som resursperson och stöd i karriärplaneringen. Mentorn bör vara disputerad, ha sin anställning utanför Sahlgrenska akademien och ha god erfarenhet av arbete inom den privata sektorn, i vården, i annan förvaltning eller som egen företagare.

Varje institution lämnar förslag på mentorer till dekanus. 'Mentor vid Sahlgrenska akademien' utses av dekanus.

6 Kursdel

- 6.1 Alla doktorander vid Sahlgrenska akademien ska genomgå en introduktionskurs om 15 högskolepoäng. För doktorsexamen krävs vid sammanläggningsavhandling kurser i utbildning på forskarnivå omfattande ytterligare minst 15 högskolepoäng och vid en monografiavhandling kurser i utbildning på forskarnivå omfattande cirka 45 högskolepoäng utöver introduktionskursen. För doktorsexamen inom medicinsk basvetenskap krävs dock minst 30 högskolepoäng utöver introduktionskursen (*beslut i AS den 11 november 2008*).
- 6.2 Samtliga kurser fastställs av dekanus. Följande typer av kurser kan ingå i kursutbudet:
En *obligatorisk introduktionskurs* ges i samband med antagning av nya doktorander. Minst en gång per år ska kursen ges på engelska.
Ämnesspecifika fördjupningskurser. Kursutbudet fastställs två gånger per år av rådet för utbildning på forskarnivå.
Sahlgrenska akademien ska erbjuda *yrkesförberedande forskarutbildningskurser*, exempelvis i pedagogik, ledarskap, handledning, "att söka anslag", projektstyrning, m.m.
Kurser inom speciell metodologi.
- 6.3 Det är doktorandens skyldighet att tidigt under utbildningen på forskarnivå skaffa sig goda kunskaper om för utbildningen relevant regelverk (humanetik, etiska regler för djurförsök, biobankslagen, offentlighet och sekretess etc).

7 Uppföljning

- 7.1 Doktorandens aktiviteter inom projektet dokumenteras i särskilda loggböcker. Loggböcker och annan dokumentation i projektet tillhör myndigheten och arkiveras efter avslutad utbildning på forskarnivå i enlighet med gällande arkivföreskrifter.
- 7.2 Den individuella studieplanen ska följas upp av berörd institution minst en gång per år. Vid större avvikelser från planen ska denna uppdateras. Uppföljningen är en förutsättning för fortsatt finansiering av doktorand med akademigemensamma medel, och redovisas i en rapport som undertecknas av doktorand och samtliga handledare.
- 7.3 Halvtidsseminarium är ett obligatoriskt, offentligt utlyst seminarium där det vetenskapliga arbetet sammanfattas och presenteras av doktoranden. Halvtidsseminarium äger rum senast när det enligt den individuella studieplanen återstår utbildningstid som motsvarar två års utbildning på heltid till doktorsexamen.

För att få genomföra halvtidsseminarium krävs godkänd obligatorisk introduktionskurs (15 högskolepoäng).

Godkänt halvtidsseminarium är ett krav för att anställning som doktorand med stöd av akademigemensamma medel för studiefinansiering ska komma ifråga. Om halvtidsseminarium inte genomförts inom två år och fem månader av utbildningen övergår finansieringsansvaret för akademigemensamma projekt helt på aktuell institution tills seminariet är genomfört.

8 Licentiatseminarium

- 8.1 Beslut om tid för licentiatseminarium fattas av dekanus.
- 8.2 Inför licentiatseminarium ska en vetenskaplig uppsats framställas (motsvarande studier om minst 60 högskolepoäng), med uppläggning som en avhandling men med mindre omfång.
- 8.3 Licentiatseminarium ska utlysas senast tre veckor i förväg. Betygsnämnden ska ha tillgång till licentiatuppsatsen och ingående artiklar/manuskript senast tre veckor före seminariet.

9 Disputation

- 9.1 En avhandling vid Sahlgrenska akademien ska i största möjliga utsträckning skrivas som sammanläggningsavhandling, men kan i vissa fall utgöras av en monografi. En sammanläggningsavhandling består av en ramberättelse ("kappa") baserad på 2–4 delarbeten. För delarbetena gäller:
- att de ska vara av den omfattning och kvalitet som akademins fasta betygskollegium fastställt kriterier för,
 - att minst ett delarbete ska vara publicerat eller accepterat i en referentgranskad tidskrift. I annat fall räknas avhandlingen som en monografi.

Ramen består av en sammanfattning av doktorandprojektet och uppnådda resultat samt en mer detaljerad beskrivning av bakgrund, frågeställningar, resultat och betydelse. Ramen kan med fördel skrivas som en översiktsartikel.

- 9.2 Delarbeten i avhandling (eller vid monografier hela avhandlingen) ska vara betygsnämnden tillhanda senast tre månader före planerad disputation. Betygsnämnden ska inom två veckor bedöma om den vetenskapliga produktionen uppfyller Sahlgrenska akademins kvalitetskrav och därefter ge klartecknen till att disputation får genomföras angiven dag.

I det fall betygsnämnden finner att avhandlingens delarbeten, alternativt monografien, inte uppfyller uppställda kvalitetskrav ska disputationen skjutas upp. Ett beslut om att senarelägga disputation ska motiveras skriftligt med förslag på förbättringar.

- 9.3 Beslut om tid för disputation fattas av dekanus.
- 9.4 Akademins fasta betygskollegium utformar gemensamma kriterier för att bedöma avhandlingars kvalitet.

Dekanus utser ledamöter i det fasta betygskollegiet en gång per år. Vid betygskollegiets möten deltar även institutionernas och akademins studierektorer. Det fasta betygskollegiet leds av ordföranden i rådet för utbildning på forskarnivå som även är sammankallande.

- 9.5 Dekanus utser betygsnämnd, opponent och ordförande inför disputation. Betygsnämnden ska bestå av tre eller fem ledamöter med lägst docentkompetens.

- 9.6 Vid disputationssakten deltar ordförande, respondent, opponert, betygsnämnd, handledare och auditoriet. Opponenten ska uppfylla kraven för docentkompetens eller motsvarande. Disputationssakten sker på engelska eller svenska.
- 9.7 Betyget godkänd eller underkänd ges. Betygsnämndens ordförande redovisar nämndens bedömning. Är ledamöterna oeniga ska betygsnämnden motivera sitt beslut och skriftligt ange skiljaktig mening.

10 Licentiatexamen

- 10.1 För godkänd licentiatexamen krävs godkänt licentiatseminarium samt godkänd introduktionskurs (15 högskolepoäng). Licentiatexamen inom Sahlgrenska akademien benämns
- inom medicinsk vetenskap *medicine licentiat*,
 - inom odontologisk vetenskap *odontologie licentiat*,
 - inom vårdvetenskap *filosofie licentiat* och
 - inom medicinsk basvetenskap *medicine licentiat* (beslut i AS den 11 november 2008).
- Efter godkänd, genomgången utbildning på forskarnivå för licentiatexamen utfärdas – efter anhållan från doktoranden – bevis över licentiatexamen. Om särskilda skäl föreligger får licentiatexamen ges annan benämning. Beslut om detta fattas vid antagning till utbildning till forskarnivå.

11 Doktorsexamen

- 11.1 För godkänd doktorsexamen krävs godkänd disputation samt godkända forskarutbildningskurser (minst 30 högskolepoäng). Doktorsexamen inom Sahlgrenska akademien benämns
- inom medicinsk vetenskap *medicine doktor*,
 - inom odontologisk vetenskap *odontologie doktor*,
 - inom vårdvetenskap *filosofie doktor* och
 - inom medicinsk basvetenskap *medicine doktor* (beslut i AS den 11 november 2008).
- Efter godkänd, genomgången utbildning på forskarnivå utfärdas – efter anhållan från doktoranden – bevis över doktorsexamen. Om särskilda skäl föreligger får doktorsexamen ges annan benämning. Beslut om detta fattas vid antagning till utbildning på forskarnivå.

12 Övergångsbestämmelser

- 12.1 Föreliggande regler för utbildning på forskarnivå har fastställts av akademistyrelsen den 24 november 2006, att gälla doktorand antagen från och med den 1 januari 2007.
- 12.2 Doktorand antagen före den 1 januari 2007 följer tidigare regelverk inom akademins kunskapsområden till och med den 30 juni 2007. Därefter följer vederbörande föreliggande regelverk, med undantag för regler om ämne för utbildning på forskarnivå, finansiering samt kurskrav.
- 12.3 Punkt 2.3 om stipendier gäller doktorander antagna från och med den 1 juli 2006.

13 Övrigt

- 13.1 Rutiner för utbildning på forskarnivå som inte regleras i detta dokument fastställs av dekanus.
- 13.2 Omfattningen av utbildningen anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng.